

Hanna Kočka-Krenz,D. Butka-Filipczak

Góra, gm. Pobiedziska, woj.
poznańskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 21, 194-195

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Patrz
okres nowożytny

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 37 b

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania prowadziła mgr Elżbieta Rogowska; pod kierunkiem dr Gabrieli Nikołajczyk. Finansowało Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Trzeci sezon badań. Teren przy kościele OO. Franciszkanów - relikty architektoniczne, fragment osady. Wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, czasy nowożytne.

Po dwuletniej przerwie, podjęto ratownicze badania przy kościele OO. Franciszkanów. W rowach, pod instalację elektryczną, natrafiono na fragmenty dwóch murów: ceglanych i kamiennych. Badania miały na celu ustalenie przebiegu odkrytych fragmentów architektonicznych, określenie ich konstrukcji, funkcji oraz chronologii.

Założono pięć wykopów sondajowych /I, Ia, II, IIa, III/ o łącznej powierzchni 31 m² przy zachodniej i południowej ścianie zakrystii. W wyniku prac odsłonięto wieżyczkę w formie ćwierci koła z przyporą legającą do niej od zachodu przyporą oraz mur kamienny. Wieżyczka oraz przypora zbudowane zostały z cegieł ułożonych w wątku główkowym i posadowione na fundamencie kamiennym. Fundament wieżyczki u podstawy zbudowano z dużych owalnych gładów o wymiarach 80 x 30 - 50 cm, a w górnej części z drobnych i średnich kamieni oraz gruzu ceglanych łączących zaprawą wapienną z dużą ilością piasku. Fundament przypory zbudowano z małych i średnich nieobrobionych kamieni łączonych zaprawą. Występują także gruz ceglany. Stopę fundamentową wieżyczki osiągnięto na głębokości 184 - 187 cm, a przypory na głębokości 209 - 216 cm poniżej poziomu terenu. Mur kamienny usytuowany na osi północ - południe po wschodniej stronie wieżyczki, w górnej części zbudowany jest z kilku warstw kamieni o wymiarach 30 x 20 cm, w dolnej z małych i średnich nieobrobionych kamieni łączonych zaprawą wapienną z domieszką piasku i fragmentami cegieł. Stopę fundamentową osiągnięto na głębokości 204 cm.

Odsłonięto także fragment ściany ceglanej będącej jakby przedłużeniem zachodniej ściany wieżyczki. Mur ten znajduje się pod zachodnią ścianą zakrystii, przy północnej ścianie przypory. Cegły układają się warstwami do głębokości 150 cm. Dwie górne warstwy cegieł ułożone są w wątku polskim, pozostałe w wątku główkowym. W dolnej części muru występują między cegłami drobne kamienie. Stopę muru osiągnięto na głębokości 190 cm.

Masywny materiał archeologiczny stanowiły fragmenty naczyń glinianych, fragmenty kafli, szkła oraz przedmiotów żelaznych.

Nie rozstrzygnięto jednoznacznie kwestii chronologicznej przynależności odsłoniętych relikwów architektonicznych. Na podstawie zawartości warstw kulturowych, z jakimi należy łączyć odkryte mury, można datować je w szerokich ramach późnego średniowiecza. Przemawia za tym także fakt, iż ich fundamenty przecięły warstwę wczesnośredniowieczną datowaną na XII - XIII w.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania zakończono.

GÓRA, gm. Pobiedziska
woj. poznańskie
Stanowisko 1

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadziły dr Hanna Kočka-Krenz z IP UAM i mgr D. Butka-Filipczak z MA. Finansowało MA w Poznaniu. Piąty sezon badań. Wleża mieszkalno-obronna /1 poł. XIII w./.

Badania skoncentrowano w tej partii wzgórza, gdzie w poprzednim sezonie zbadano fragment wieży mieszkalno-obronnej, odsłaniając jej południowo-zachodni narożnik. Obecne badania miały na celu uchwycenie

wycanie pozostałych części wieży. W ich wyniku stwierdzono, że wieża założona była na planie kwadratu o boku długości ca 6,5 m. Plan ten wyznaczały leżące w spągu budynku belki. Od strony zewnętrznej do belek przylegały deski, szalująca część piwniczną budynku. Deskami drewnianymi wyłożona też była podłoga, która /podobnie, jak całość wieży/ uległa spaleniowi. Ściany wieży w części nadziemnej wykonano najprawdopodobniej w konstrukcji szachtulcowej, na co wskazuje nieczkowato zakłębnięte rumowisko wypełnione przepaloną polepą z fragmentami drewna.

Materiał ruchomy obok ceramiki, która pozwala datować obiekt na I połowę XIII w., stanowiły fragmenty kości, gwoździe i okucia budowlane, haczyki do łowienia ryb oraz fragment sztabki żelaznej.

Materiał znajduje się w IP UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

GRONOWO, gm. Lubisz
woj. toruńskie
Stanowisko 1

patrz
wczesne średniowiecze

JAROCIN
woj. kaliskie
Stanowisko 2

Muzeum Regionalne
w Jarocinie

Badania prowadzili dr Ryszard Grygiel i mgr Eugeniusz Czarny. Finansował WKZ w Kaliszu. Drugi sezon badań. Gródek rycerski z drugiej połowy XIII i XIV w., ślady umocnień z XVII w.

Badania rozpoczęte w 1986 r. kontynuowano w centrum gródka. Założono wykop o powierzchni 37,5 m². Po dwóch sezonach przebadano 46,5 m², co stanowi mniej więcej połowę powierzchni gródka. Odsłonięto prawie w całości ścianę południową obiektu mieszkalnego o długości około 7 m, która uległa silnemu pożarowi, prawdopodobnie na przełomie XIV i XV w., po którym gródek nie został już odbudowany. Z warstwy intensywnej spalenizny i polepy wydobyto kilkanaście grotów baktów do kuszy oraz grot włóczni z ułamanym drzewcem, tkwiącym w tulejce. Na polepie zaobserwowano rytu ornamenty roślinne, które pokrywały ścianę od wewnątrz. W najgłębszej partii wykopu warstwy kulturowe gródka sięgały do 2,20 m, ostatnie /spągowe/ zawierały liczne kamienie i kłody drewniane. Ten piaseczko-drewniano-kamienny umocnił powierzchnię stożka usypanego ze średniej grubości żwiru. Na podstawie wyników badań niewiele można powiedzieć o szczegółach konstrukcyjnych obiektu mieszkalnego. Wiadomo, że ściany zbudowano z poziomo ułożonych, dość grubych desek, a czym związanych jest kilkadziesiąt gwoździ żelaznych odkrytych w różnych częściach wykopu. Stwierdzono, że niektóre partie ścian zawierały kołczki drewniane. Od wewnątrz ściany obiektu wylepiono glina.

Zebrało liczny materiał ruchomy z drugiej połowy XIII w., głównie jednak związany z XIV w. Obok kilkunastu tysięcy fragmentów naczyń i licznych kości zwierzęcych /dużo zwierząt dzikich, a zwłaszcza świni i sarny/, zwracają uwagę przedmioty żelazne; fragmenty ostróg, wędzideł, sierpów oraz unikatory hak do napinania kuszy, a także bogato zdobiona oprawki z łaber zwierzęcych i fragmenty naczyń szklanych.

Zabezpieczono zachodnią część obrzeża wzniesienia, na którym położone jest stanowisko 2. Prace związane były z poszerzeniem przejścia dla pieszych wzdłuż obwodnicy miejskiej, która przykryła w tym miejscu dno dawnej fosy. Na sklonie wzniesienia odsłonięto czytelne umocnienia skarpy. Tworzyło je naprzemianległe ułożone warstwy kamieni i cegieł gotyckich, pochodzące zapewne z częściowej rozbiórki pobliskiego, niewielkiego zamku /tzw. Skarbczyk/. Wewnątrz umocnień znaleziono szóstak Jana III Sobieskiego z 1682 r., który jak odkryta tu najstarsza ceramika, pozwala datować powstanie całego założenia kamienno-ceglano /bez szpary/ na ostatnią ćwierć XVII w. Prac tych dokonali ostatni właściciele Jarocina Radolińscy - Radolin h. Lewszycy, którzy w tym czasie nabyli miasto i przeprowadzili modernizację swojej siedziby. Z zabytków ruchomych na uwagę zasługuje odkrycie pod warstwą